

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 19ης Δεκεμβρίου 2013*

«Αίτηση αναιρέσεως — Προσφυγή ακυρώσεως — Άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ — Δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής — Ενεργητική νομιμοποίηση — Φυσικά ή νομικά πρόσωπα — Πράξη που τα αφορά ατομικά — Κανονιστική πράξη που δεν περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα — Απόφαση που κηρύσσει ένα καθεστώς ενισχύσεων ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά — Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας»

Στην υπόθεση C-274/12 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε την 1η Ιουνίου 2012,

Telefónica SA, με έδρα τη Μαδρίτη (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους J. Ruiz Calzado και J. Domínguez Pérez, abogados, καθώς και από τον M. Núñez Müller, Rechtsanwalt,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την P. Němečková και τον C. Urraca Caviedes, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz, E. Juhász και A. Borg Barthet, προέδρους τμήματος, Γ. Αρέστη, E. Levits, A. Arabadjiev, A. Prechal, E. Jarašiūnas και C. Vajda (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 4ης Φεβρουαρίου 2013,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 21ης Μαρτίου 2013,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Απόφαση

- 1 Με την αίτηση αναίρεσης, η Telefónica SA (στο εξής: Telefónica) ζητεί την αναίρεση της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 21ης Μαρτίου 2012, T-228/10, Telefónica κατά Επιτροπής (στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη διάταξη), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως απαράδεκτη την προσφυγή της με αίτημα την ακύρωση του άρθρου 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως 2011/5/EK της Επιτροπής, της 28ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη φορολογική απόσβεση χρηματοοικονομικού εμπορικού κεφαλαίου για τη συμμετοχή σε ξένο μετοχικό κεφάλαιο υπό τον αριθμό C 45/07 (πρώην NN 51/07, πρώην CP 9/07) εφαρμοσθείσα από την Ισπανία (ΕΕ 2011, L 7, σ. 48, στο εξής: επίδικη απόφαση).

Ιστορικό της διαφοράς

- 2 Το άρθρο 12, παράγραφος 5, του νόμου 43/1995, της 27ης Δεκεμβρίου 1995, περί φορολογίας εταιριών (BOE αριθ. 310, της 28ης Δεκεμβρίου 1995, σ. 37072), προέβλεπε ότι από την απόκτηση συμμετοχής σε μετοχικό κεφάλαιο εταιρίας μη εγκατεστημένης στην Ισπανία μπορεί να δημιουργηθεί υπό συγκεκριμένους όρους χρηματοοικονομικό εμπορικό κεφάλαιο και τούτο να αποσβεστεί σε προσεχή χρονική περίοδο έως και 20 ετών, μειώνοντας έτσι τη φορολογική οφειλή του αγοραστή (στο εξής: επίδικο καθεστώς).
- 3 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι το εν λόγω καθεστώς, το οποίο δεν είχε εφαρμογή στην απόκτηση συμμετοχής σε μετοχικό κεφάλαιο εταιριών εγκατεστημένων στη Ισπανία, συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ και, συνεπώς, κίνησε επίσημη διαδικασία έρευνας κατά το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, με απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2007, με την οποία καλούσε το Βασίλειο της Ισπανίας και τους δυνητικούς δικαιούχους του καθεστώτος αυτού να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.
- 4 Μετά το πέρας της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση.
- 5 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως διαπιστώνει ότι το επίδικο καθεστώς εφαρμόστηκε κατά παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ και ότι είναι ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά.
- 6 Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνώρισε ότι είχε προσφέρει, πριν κινηθεί η επίσημη διαδικασία έρευνας και μετά τις δηλώσεις δύο επιτρόπων ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ειδικές εγγυήσεις, άνευ όρων και εναρμονισμένες, ο χαρακτήρας των οποίων είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία στους δικαιούχους του επίμαχου μέτρου δικαιολογημένων ελπίδων ως προς το ότι το καθεστώς αυτό ήταν νόμιμο, υπό την έννοια του ότι, λόγω της μη επιλεκτικότητάς του, δεν ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Επομένως, έκρινε ότι οι εν λόγω δικαιούχοι δικαιολογημένα μπορούσαν να πιστεύουν ότι η ενίσχυση δεν θα ανακτάτο και, ως εκ τούτου, αποφάσισε ότι τα πλεονεκτήματα που χορηγήθηκαν πριν τις 21 Δεκεμβρίου 2007, ημερομηνία δημοσίευσής στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της αποφάσεως της Επιτροπής περί κινήσεως επίσημης διαδικασίας έρευνας, μπορούσαν να διατηρηθούν υπό ορισμένους όρους.
- 7 Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το άρθρο 1, παράγραφος 2, της επίδικης αποφάσεως προβλέπει ότι το επίδικο καθεστώς μπορεί να εξακολουθήσει να εφαρμόζεται, βάσει της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, στις εξαγορές μετοχικού κεφαλαίου που έγιναν πριν από την εν λόγω ημερομηνία.

- 8 Δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως, το Βασίλειο της Ισπανίας υποχρεούται να ανακτήσει την ασύμβατη ενίσχυση στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, παράγραφος 1, αυτής από τους δικαιούχους των οποίων τα δικαιώματα σε αλλοδαπές επιχειρήσεις, τα οποία αποκτήθηκαν στο πλαίσιο ενδοκοινοτικών εξαγορών, δεν πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 2, της αποφάσεως αυτής.
- 9 Το άρθρο 5 της επίδικης αποφάσεως προβλέπει ότι η ανάκτηση των επίμαχων ενισχύσεων είναι άμεση και εκτελεστέα και ότι το Βασίλειο της Ισπανίας θα μεριμνήσει για την εφαρμογή της αποφάσεως αυτής εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησής της.
- 10 Τέλος, το άρθρο 6 της επίδικης αποφάσεως ορίζει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας υποχρεούται να κοινοποιήσει στην Επιτροπή ορισμένες πληροφορίες και να την κρατά εήμερη σχετικά με την πρόοδο των εθνικών μέτρων που υιοθετήθηκαν για την εκτέλεση της αποφάσεως αυτής. Μεταξύ άλλων, το Βασίλειο της Ισπανίας υποχρεούται, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της επίδικης αποφάσεως, να κοινοποιήσει στην Επιτροπή τον κατάλογο των δικαιούχων που έλαβαν ενίσχυση βάσει του εν λόγω καθεστώτος. Δεν αμφισβητείται ότι η Telefónica περιλαμβανόταν στον κατάλογο αυτόν.
- 11 Η Telefónica είχε επωφεληθεί του καθεστώτος ενισχύσεων σε δύο περιπτώσεις εξαγοράς μετοχικού κεφαλαίου, μιας εταιρίας εγκατεστημένης στην Τσεχική Δημοκρατία και μιας άλλης που είχε την έδρα της στο Ηνωμένο Βασίλειο, κατά τα έτη 2005 και 2006, αντιστοίχως, και, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, οι εξαγορές είχαν πραγματοποιηθεί πριν από την ημερομηνία που αναφέρει το άρθρο 1, παράγραφος 2, της επίδικης αποφάσεως.

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

- 12 Με την προσφυγή της κατά της επίδικης αποφάσεως, η οποία ασκήθηκε στις 21 Μαρτίου 2010, η Telefónica ζήτησε την ακύρωση του άρθρου 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής.
- 13 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 30 Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου δυνάμει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου. Η Επιτροπή υποστήριξε ότι η προσφυγή ήταν απαράδεκτη διότι η Telefónica δεν απέδειξε ούτε ότι είχε έννομο συμφέρον να ασκήσει την προσφυγή ούτε ότι η επίδικη απόφαση την αφορούσε ατομικά. Η Telefónica κατέθεσε γραπτές παρατηρήσεις επί της εν λόγω ενστάσεως απαραδέκτου.
- 14 Με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Telefónica ως απαράδεκτη βάσει του δεύτερου από τους δύο λόγους απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι η επίδικη απόφαση δεν αφορά ατομικώς την Telefónica κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και, στη σκέψη 45 της ίδιας διατάξεως, ότι η απόφαση αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως πράξη μη περιλαμβάνουσα εκτελεστικά μέτρα κατά την έννοια της τελευταίας φράσεως της εν λόγω διατάξεως. Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή της Telefónica χωρίς να εξετάσει τον πρώτο λόγο απαραδέκτου που αφορούσε την έλλειψη εννόμου συμφέροντος.

Αιτήματα των διαδίκων

- 15 Η Telefónica ζητεί από το Δικαστήριο:
 - να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη,

- να κρίνει παραδεκτή την προσφυγή ακυρώσεως στην υπόθεση T-228/10 και να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας της διαφοράς, και
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα «που σχετίζονται με το παραδεκτό σε αμφοτέρους τους βαθμούς δικαιοδοσίας».
- 16 Η Επιτροπή ζητεί να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσεως και να καταδικαστεί η Telefónica στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 17 Η Telefónica προβάλλει τρεις λόγους αναιρέσεως. Πρώτον, προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι προσέβαλε το δικαίωμα της σε αποτελεσματική δικαστική προστασία. Δεύτερον, προβάλλει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την ερμηνεία του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, αποφαινόμενο ότι η επίδικη απόφαση δεν την αφορούσε ατομικά. Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε πεπλανημένη, κατ' αυτήν, ερμηνεία της έννοιας της μη περιλαμβάνουσας εκτελεστικά μέτρα πράξεως, όπως αυτή ορίζεται στην τελευταία φράση της ίδιας διατάξεως.
- 18 Το ζήτημα αν η επίδικη απόφαση προσβάλλει το δικαίωμα της Telefónica σε αποτελεσματική δικαστική προστασία τίθεται μόνον εάν το Γενικό Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή της Telefónica απαράδεκτη βάσει ορθής ερμηνείας του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως που προβάλλει η Telefónica πρέπει να εξεταστεί μόνο μετά την εξέταση των υπολοίπων δύο λόγων αναιρέσεως, οι οποίοι αντλούνται από πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο κατά την ερμηνεία της εν λόγω διατάξεως.
- 19 Πρέπει εξάλλου να υπομνησθεί ότι το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ προβλέπει δύο περιπτώσεις στις οποίες αναγνωρίζεται σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έννομο συμφέρον να ασκήσει προσφυγή κατά πράξεως της οποίας δεν είναι αποδέκτης. Αφενός, προσφυγή μπορεί να ασκηθεί υπό την προϋπόθεση ότι η εν λόγω πράξη αφορά το πρόσωπο άμεσα και ατομικά. Αφετέρου, το εν λόγω πρόσωπο μπορεί να ασκήσει προσφυγή κατά κανονιστικής πράξεως η οποία δεν περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα εάν η πράξη αυτή το αφορά άμεσα.
- 20 Εάν η επίδικη απόφαση θεωρηθεί κανονιστική πράξη που δεν περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα, όπως υποστηρίζει η Telefónica στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως, δεν είναι αναγκαίο να αποδείξει αυτή, όπως υποστηρίζει στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, ότι η απόφαση αυτή την αφορά ατομικά. Πρέπει, επομένως, να εξεταστεί πρώτα ο τρίτος λόγος αναιρέσεως.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 21 Η Telefónica υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι οι αποφάσεις σε θέματα κρατικών ενισχύσεων, όπως η επίδικη απόφαση, περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, τελευταία φράση, ΣΛΕΕ.
- 22 Η Telefónica αναφέρει ότι η απόφαση που κηρύσσει το καθεστώς ενισχύσεων ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά παράγει άμεσο αποτέλεσμα και δεν απαιτεί εκτελεστικά μέτρα καθόσον συνεπάγεται αυτομάτως το παράνομο των χορηγηθεισών ενισχύσεων και κατά κανόνα υποχρέωση του οικείου κράτους μέλους να τις ανακτήσει. Τα μεταγενέστερα της αποφάσεως αυτής μέτρα τα οποία είναι ενδεχομένως απαραίτητα για την εφαρμογή της υποχρέωσης ανακτήσεως των ενισχύσεων από ορισμένους δικαιούχους, όπως τα αναφερόμενα στο άρθρο 6, παράγραφος 2, της επίδικης αποφάσεως τα οποία έλαβε υπόψη του το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 43 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως,

αφορούν παρεπόμενη υποχρέωση η οποία δεν μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω το άμεσο αποτέλεσμα των άρθρων που περιλαμβάνονται στις ουσιαστικές διατάξεις της αποφάσεως αυτής. Κατά την Telefónica, εάν γίνει δεκτό, όπως έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, ότι οποιοδήποτε, όσο μικρό και αν είναι, μέτρο το οποίο υποχρεούται να λάβει ένα κράτος μέλος για να θέσει σε εφαρμογή πράξη της Ένωσης, συνιστά εκτελεστικό μέτρο κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, τελευταία φράση, ΣΛΕΕ, πολλές κανονιστικές πράξεις θα αποκλείονταν αυτομάτως από το πεδίο εφαρμογής της διατάξεως αυτής, και τούτο σε αντίθεση προς τον επιδιωκόμενο από τον νομοθέτη της Ένωσης σκοπό ο οποίος συνίσταται στο να διευκολυνθεί η πρόσβαση στο Γενικό Δικαστήριο για τους ιδιώτες των οποίων τα συμφέροντα θίγονται από μη νομοθετικής φύσεως πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης.

- 23 Κατά την Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καταλήγοντας ότι η επίδικη απόφαση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως πράξη που δεν περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα.
- 24 Δεδομένου ότι στις Συνθήκες δεν ορίζεται η έννοια των «εκτελεστικών μέτρων», λογικό θα ήταν να ερμηνευθεί η έννοια αυτή σύμφωνα με το γράμμα της, δηλαδή να θεωρηθεί ότι αφορά κάθε νομική πράξη που είναι αναγκαία για την εκτέλεση μιας άλλης νομικής πράξης. Η γραμματική σημασία της έννοιας αυτής είναι ανάλογη με αυτήν που δέχθηκε ο γενικός εισαγγελέας F. G. Jacobs στο σημείο 43 των προτάσεων του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 25ης Ιουλίου 2002, C-50/00 P, *Unión de Pequeños Agricultores κατά Συμβουλίου* (Συλλογή 2002, σ. I-6677), προκειμένου να επισημάνει ενδεχόμενο κενό στο σύστημα δικαιοδοτικού ελέγχου της Ένωσης. Κατά την Επιτροπή, όπως προκύπτει από τα έγγραφα των εργασιών της Ευρωπαϊκής Διασκέψεως για την κατάρτιση της Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος για την Ευρώπη (ΕΕ 2004, C 310, σ. 1), κατά τη συζήτηση για τη διάταξη η οποία αποτέλεσε στη συνέχεια την τελευταία φράση του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η βούληση της συντακτικής εξουσίας ήταν η συμπλήρωση ενδεχόμενου κενού του δικαιοδοτικού συστήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η θέσπιση ελαστικότερων προϋποθέσεων όσον αφορά το έννομο συμφέρον προς άσκηση προσφυγής ανταποκρινόταν στην επιθυμία να παρασχεθεί στους ιδιώτες άμεσο ένδικο βοήθημα κατά των πράξεων γενικής ισχύος, περιοριζόμενο όμως μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που είναι αδύνατο στους εν λόγω ιδιώτες να αμφισβητήσουν το κύρος εκτελεστικής πράξεως.
- 25 Η Επιτροπή προσθέτει ότι, όταν μια κανονιστική πράξη απαιτεί εκτελεστικό μέτρο, είτε πρόκειται για εθνικό μέτρο είτε για μέτρο στο επίπεδο της Ένωσης, η δικαστική προστασία των ιδιωτών εξασφαλίζεται από τη δυνατότητα που διαθέτουν να αμφισβητήσουν τη νομιμότητα του εκτελεστικού μέτρου προβάλλοντας, ενδεχομένως, ένσταση ελλείψεως νομιμότητας της βασικής κανονιστικής πράξεως επί της οποίας στηρίζεται το μέτρο αυτό. Δεν απαιτείται συνεπώς να νομιμοποιούνται ενεργητικώς να προσβάλλουν ευθέως τη βασική πράξη.
- 26 Όσον αφορά την επίδικη απόφαση, δεν αμφισβητείται ότι απόφαση που υποχρεώνει ένα κράτος μέλος να ανακτήσει τις κηρυχθείσες ασύμβατες με την κοινή αγορά ενισχύσεις απαιτεί εκτελεστικά μέτρα. Κατά την Επιτροπή, μια τέτοια απόφαση έχει ως μοναδικό αποδέκτη το οικείο κράτος μέλος και δεν μπορεί να δημιουργήσει άμεση υποχρέωση πληρωμής για τους δικαιούχους. Η Επιτροπή υπενθυμίζει συναφώς ότι, κατά το άρθρο 288, τέταρτο εδάφιο, δεύτερη φράση, ΣΛΕΕ, όταν η απόφαση ορίζει αποδέκτες, είναι δεσμευτική μόνο γι' αυτούς. Η Επιτροπή θεωρεί ότι για να έχει εφαρμογή στους δικαιούχους μια υποχρέωση, πρέπει το κράτος μέλος να λάβει εκτελεστικά μέτρα με τα οποία θα απαιτεί από αυτούς την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθεισών ενισχύσεων. Εξάλλου, η επίδικη απόφαση επιβάλλει στο Βασίλειο της Ισπανίας και άλλα εκτελεστικά μέτρα, εκτός από την υποχρέωση ανακτήσεως, όπως την υποχρέωση να θέσει τέλος στο επίδικο καθεστώς.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 27 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στα σημεία 40 και 41 των προτάσεων της, η έννοια των «κανονιστικών πράξεων που [...] [δεν] περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα», όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, τελευταία φράση, ΣΛΕΕ, πρέπει να ερμηνεύεται με γνώμονα τον σκοπό

της διατάξεως αυτής, ο οποίος συνίσταται, όπως προκύπτει από το ιστορικό της θεσπίσεώς της, στο να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να πρέπει ο ιδιώτης να παραβεί τον νόμο για να έχει πρόσβαση σε δικαστήριο. Όταν μια κανονιστική πράξη παράγει άμεσα αποτελέσματα στη νομική κατάσταση ενός φυσικού ή νομικού προσώπου χωρίς να απαιτούνται εκτελεστικά μέτρα, το πρόσωπο αυτό θα διέτρεχε τον κίνδυνο να στερηθεί την αποτελεσματική δικαστική προστασία εάν δεν διέθετε άμεσο ένδικο βοήθημα ενώπιον του δικαστή της Ένωσης προς αμφισβήτηση της νομιμότητας της εν λόγω κανονιστικής πράξης. Πράγματι, ελλείψει εκτελεστικών μέτρων, ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μολονότι η επίμαχη πράξη το αφορά άμεσα, θα μπορούσε να έχει πρόσβαση στον δικαστικό έλεγχο της πράξεως αυτής μόνον παραβαίνοντας τις διατάξεις της προβάλλοντας το παράνομο των διατάξεων αυτών στο πλαίσιο διαδικασίας που θα κινηθεί εναντίον του ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων.

- 28 Πρέπει να διευκρινιστεί συναφώς, πρώτον, ότι όταν μια κανονιστική πράξη περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα, ο δικαστικός έλεγχος της τηρήσεως της έννομης τάξεως της Ένωσης διασφαλίζεται ανεξαρτήτως του αν τα εν λόγω μέτρα προέρχονται από την Ένωση ή από τα κράτη μέλη. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία δεν μπορούν, λόγω των προϋποθέσεων παραδεκτού που καθορίζει το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, να προσβάλουν ευθέως ενώπιον του δικαστή της Ένωσης μια κανονιστική πράξη της Ένωσης προστατεύονται από την εφαρμογή έναντι αυτών της εν λόγω πράξεως με τη δυνατότητα να προσβάλουν τα εκτελεστικά μέτρα που περιέχει η πράξη αυτή.
- 29 Όταν η υλοποίηση των πράξεων αυτών εναπόκειται στα θεσμικά ή λοιπά όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα μπορούν να ασκήσουν ευθεία προσφυγή ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης κατά των πράξεων εφαρμογής υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και να επικαλεστούν, δυνάμει του άρθρου 277 ΣΛΕΕ, προς στήριξη της προσφυγής τους, την έλλειψη νομιμότητας της βασικής πράξεως. Όταν η εν λόγω υλοποίηση εναπόκειται στα κράτη μέλη, τα πρόσωπα αυτά μπορούν να επικαλεστούν την ακυρότητα της επίμαχης βασικής πράξεως της Ένωσης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, υποχρεώνοντάς τα να υποβάλουν σχετικώς, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2013, C-583/11 P, Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, σκέψη 93).
- 30 Δεύτερον, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 48 των προτάσεών της, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον μια κανονιστική πράξη περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα, πρέπει να εξετάζεται η κατάσταση του προσώπου που επικαλείται το δικαίωμα προσφυγής δυνάμει του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, τελευταία φράση, ΣΛΕΕ. Είναι, επομένως, αδιάφορο αν η επίμαχη πράξη περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα που αφορούν άλλους πολίτες.
- 31 Τρίτον, για να εξακριβωθεί αν η προσβαλλόμενη πράξη περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα, η εξέταση πρέπει να γίνεται αποκλειστικά με βάση το αντικείμενο της προσφυγής και, στην περίπτωση που ο προσφεύγων ζητεί τη μερική μόνον ακύρωση της πράξεως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνον τα εκτελεστικά μέτρα τα οποία περιλαμβάνει ενδεχομένως το μέρος αυτό της πράξεως.
- 32 Υπό το φως αυτών ακριβώς των διευκρινίσεων πρέπει να εξεταστεί ο τρίτος λόγος αναιρέσεως που προέβαλε η Telefónica.
- 33 Όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 33 των προτάσεών της, μοναδικό αντικείμενο της προσφυγής της Telefónica ήταν η αμφισβήτηση του ότι το καθεστώς ενισχύσεων είναι εν μέρει ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά, όπως το κηρύσσει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως, και όχι η αμφισβήτηση της ανακτήσεως των ενισχύσεων την οποία διατάσσει το άρθρο της 4, παράγραφος 1, ούτε των λοιπών εντολών που απευθύνει στο Βασίλειο της Ισπανίας το άρθρο 6, παράγραφος 2, της εν λόγω αποφάσεως.

- 34 Πρώτον, όπως επισήμανε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 48 των προτάσεών της, η διαπίστωση του άρθρου 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως περί μερικής ασυμβατότητας του επίμαχου καθεστώτος με την κοινή αγορά ισχύει μόνον έναντι του κράτους μέλους που είναι αποδέκτης της αποφάσεως, εν προκειμένω του Βασιλείου της Ισπανίας, οπότε η απόφαση αυτή δεν είναι δεσμευτική έναντι άλλων προσώπων βάσει του άρθρου 288, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 35 Δεύτερον, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως διαπιστώνει μόνον την ασυμβατότητα του επίμαχου καθεστώτος με την κοινή αγορά. Δεν ορίζει τις ακριβείς συνέπειες που θα έχει η διαπίστωση αυτή για καθέναν από τους υποκείμενους στον φόρο, συνέπειες που θα συγκεκριμενοποιηθούν με διοικητικές πράξεις όπως η απόφαση επιβολής φόρου, η οποία συνιστά καθεαυτή εκτελεστικό μέτρο το οποίο «περιλαμβάνεται» στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, τελευταία φράση, ΣΛΕΕ.
- 36 Επομένως, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 44 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι τα μέτρα για την εφαρμογή της αποφάσεως περί ασυμβατότητας, ιδίως το μέτρο της απορρίψεως της αιτήσεως χορηγήσεως του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος, απόρριψη την οποία η προσφεύγουσα μπορεί επίσης να προσβάλει ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, είναι εκτελεστικά μέτρα της επίδικης αποφάσεως.
- 37 Η διαπίστωση αυτή μπορεί καθεαυτή να στηρίξει την απόρριψη της επιχειρηματολογίας της Telefónica ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, κατά την οποία η επίδικη απόφαση δεν περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα.
- 38 Ορθώς, επομένως, έκρινε το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 45 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι, ανεξαρτήτως του αν η επίδικη απόφαση είναι κανονιστική πράξη, δεν πληρούνται εν προκειμένω οι προϋποθέσεις παραδεκτού που προβλέπονται στο άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, τελευταία φράση, ΣΛΕΕ.
- 39 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως που προέβαλε η Telefónica πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 40 Κατά την Telefónica, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο προβαίνοντας σε υπερβολικά περιοριστική ερμηνεία της έννοιας του πραγματικού αποδέκτη ενισχύσεως στο πλαίσιο καθεστώτος ενισχύσεων που αποτελεί αντικείμενο αποφάσεως της Επιτροπής, όπως προκύπτει μεταξύ άλλων από την απόφαση της 9ης Ιουνίου 2011, C-71/09 P, C-73/09 P και C-76/09 P, Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-4727). Η Telefónica προβάλλει ότι, αντίθετα προς τα κριθέντα από το Γενικό Δικαστήριο με τις σκέψεις 24 και 25 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, αυτό που έχει σημασία δεν είναι το να συγκαταλέγεται ο διάδικος που πράγματι έλαβε την επίμαχη ενίσχυση σε αυτούς που οφείλουν μετά βεβαιότητας να την επιστρέψουν, αλλά αρκεί να υφίσταται κίνδυνος να θιγούν σοβαρά τα συμφέροντά του, όπως θα συνέβαινε σε περίπτωση που υποχρεωνόταν να επιστρέψει την εν λόγω ενίσχυση.
- 41 Η Telefónica θεωρεί ότι διατρέχει διττώς τον κίνδυνο να επιστρέψει τις ενισχύσεις που έλαβε, παρά το ότι η Επιτροπή αναγνώρισε ότι υπήρξε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη εκ μέρους της Telefónica. Αφενός, κατά της εξαιρέσεως από την υποχρέωση επιστροφής που ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 3, της επίδικης αποφάσεως έχει ήδη ασκηθεί προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου στην εκκρεμή υπόθεση T-207/10, Deutsche Telekom κατά Επιτροπής. Σε περίπτωση ευδοκιμήσεως της προσφυγής αυτής, η Telefónica θα μπορούσε να υποχρεωθεί να επιστρέψει τις ενισχύσεις που έλαβε. Αφετέρου, η διαπίστωση, με την επίδικη απόφαση, ότι οι

κανόνες για την απόσβεση των υπεραξιών συνιστούν παράνομη ενίσχυση μπορεί να οδηγήσει σε άσκηση ενδίκων προσφυγών σε εθνικό επίπεδο εκ μέρους τρίτων, ανταγωνιστών των αποδεκτών της ενισχύσεως, προκειμένου αυτοί να λάβουν αποζημίωση για τη ζημία που υπέστησαν.

- 42 Η Επιτροπή θεωρεί, αντιθέτως, ότι, για να αφορά η απόφαση ατομικά τον προσφεύγοντα υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως, απαιτείται βάσει της νομολογίας να πληρούνται δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, ο προσφεύγων πρέπει να είναι πραγματικός αποδέκτης ατομικής ενισχύσεως χορηγηθείσας δυνάμει καθεστώτος ενισχύσεων. Δεύτερον, ο προσφεύγων πρέπει να υποχρεούται να επιστρέψει την επίμαχη ενίσχυση ή, τουλάχιστον, να διατρέχει τον κίνδυνο να υποχρεωθεί να την επιστρέψει. Αντίθετα προς τα υποστηριζόμενα από την Telefónica, δεν αρκεί ο προσφεύγων να διατρέχει γενικώς τον κίνδυνο να θιγούν σοβαρά τα συμφέροντά του. Το Δικαστήριο έχει απορρίψει την άποψη ότι η απόφαση αφορά ατομικά τον προσφεύγοντα απλώς και μόνον επειδή είναι δικαιούχος καθεστώτος ενισχύσεων με τις αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Kwekerij van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 219, σκέψη 15), καθώς και της 7ης Δεκεμβρίου 1993, C-6/92, Federmineraria κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-6357, σκέψεις 11 έως 16).
- 43 Εν προκειμένω, δεν υφίσταται, εν πάση περιπτώσει, κανένας κίνδυνος να υποχρεωθεί η Telefónica να επιστρέψει τις ενισχύσεις που έλαβε ούτε, εξάλλου, πρόκειται να θιγούν σοβαρά τα συμφέροντά της, εφόσον, ήδη από την έκδοση της επίδικης αποφάσεως, ήταν πρόδηλον ότι θα εφαρμοζόταν ως προς αυτήν η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 44 Πρέπει να υπομνησθεί ότι η Telefónica δεν είναι αποδέκτρια της επίδικης αποφάσεως και ότι η εν λόγω απόφαση περιλαμβάνει, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 34 έως 36 της παρούσας αποφάσεως, εκτελεστικά μέτρα.
- 45 Κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά πράξεως η οποία δεν απευθύνεται προς αυτά και περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα μόνον εάν η πράξη αυτή τα αφορά άμεσα και ατομικά.
- 46 Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, δηλαδή ότι η επίμαχη πράξη πρέπει να αφορά ατομικά τον προσφεύγοντα, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι πρόσωπο άλλο από τον αποδέκτη αποφάσεως δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι η απόφαση το αφορά ατομικά, παρά μόνον αν η απόφαση αυτή το θίγει λόγω συγκεκριμένων προσωπικών ιδιοτήτων του ή λόγω μιας ιδιαίτερης πραγματικής καταστάσεως η οποία το διακρίνει έναντι κάθε άλλου προσώπου και, ως εκ τούτου, το εξατομικεύει κατά τρόπον ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη (απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 939, και προπαρατεθείσες αποφάσεις Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 52, καθώς και Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, σκέψη 72).
- 47 Όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, από πάγια νομολογία προκύπτει επίσης ότι η δυνατότητα προσδιορισμού, με μεγαλύτερη ή μικρότερη ακρίβεια, του αριθμού ή ακόμη και της ταυτότητας των υποκειμένων δικαίου επί των οποίων εφαρμόζεται ένα μέτρο ουδόλως συνεπάγεται ότι το μέτρο αυτό πρέπει να θεωρηθεί ότι αφορά τα υποκείμενα αυτά ατομικώς, εφόσον δεν αμφισβητείται ότι, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, η εφαρμογή αυτή γίνεται βάσει μιας αντικειμενικής, νομικής ή πραγματικής, καταστάσεως η οποία προσδιορίζεται από την επίδικη πράξη (βλ., συναφώς, απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2001, C-451/98, Antillean Rice Mills κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2001, σ. I-8949, σκέψη 52).

- 48 Διαπιστώνεται ότι τούτο ισχύει όσον αφορά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως, την ακύρωση της οποίας ζητεί η Telefónica, και σε σχέση προς το οποίο πρέπει επομένως να εξεταστεί το έννομο συμφέρον της προς άσκηση προσφυγής. Το εν λόγω άρθρο 1, παράγραφος 1, εφαρμόζεται επί καταστάσεων αντικειμενικώς προσδιορισμένων και παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι κατηγοριών προσώπων που καθορίζονται κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο. Η Telefónica δεν μπορεί επομένως να ισχυριστεί ότι η διάταξη αυτή την εξατομικεύει.
- 49 Το μόνο αποτέλεσμα του άρθρου 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως είναι να εμποδίσει στο μέλλον τη λήψη ενισχύσεως από το επίμαχο καθεστώς ενισχύσεων. Όμως, κατά πάγια νομολογία, μια επιχείρηση δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να προσβάλει απόφαση της Επιτροπής που απαγορεύει ένα καθεστώς ενισχύσεων, αν η απόφαση αυτή αφορά την εν λόγω επιχείρηση μόνο λόγω του ότι η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον επίμαχο τομέα και θα μπορούσε να επωφεληθεί του εν λόγω καθεστώτος (βλ. απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/99, Ιταλία και Sardegna Lines κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8855, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 50 Κατά συνέπεια ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως δεν αφορά ατομικά την Telefónica κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 51 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως που προέβαλε η Telefónica πρέπει επίσης να απορριφθεί.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 52 Η Telefónica υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή της ως απαράδεκτη, δεν έλαβε υπόψη το δικαίωμά της σε αποτελεσματική δικαστική προστασία που απορρέει από τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, καθώς και από το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης).
- 53 Η Telefónica προβάλλει μεταξύ άλλων ότι της είναι αδύνατο να επιτύχει δικαστικό έλεγχο μέσω της εξαιρέσεως από το άρθρο 1, παράγραφος 1, της επίδικης αποφάσεως προκαλώντας ένδικη διαφορά με τη φορολογική αρχή και επικαλούμενη το επίδικο καθεστώς παρά το γεγονός ότι αυτό δεν υφίσταται πλέον στο ισχύον νομικό πλαίσιο της Ισπανίας, προκειμένου να επιτύχει την υποβολή εκ μέρους του αρμόδιου εθνικού δικαστηρίου προδικαστικού ερωτήματος προς το Δικαστήριο όσον αφορά το κύρος της εν λόγω διατάξεως δυνάμει του άρθρου 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', ΣΛΕΕ. Για να συμβεί τούτο θα έπρεπε να αποφασίσει να παραβεί τον νόμο, δηλαδή να ενεργήσει εσκεμμένως με τρόπο που αντιβαίνει στην ισχύουσα νομοθεσία. Όμως, παραβαίνοντας εκουσίως τη νομοθεσία, θα ενεργούσε όχι μόνο κατά τρόπο αντίθετο με τους κώδικες δεοντολογίας τους οποίους ανέλαβε την υποχρέωση να τηρεί, αλλά θα διέτρεχε και τον βέβαιο κίνδυνο να της επιβληθούν κυρώσεις από την ισπανική φορολογική αρχή βάσει ορισμένων διατάξεων της εφαρμοστέας φορολογικής νομοθεσίας.
- 54 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η Συνθήκη ΛΕΕ, με τα άρθρα της 263 ΣΛΕΕ και 277 ΣΛΕΕ, αφενός, και με το άρθρο της 267 ΣΛΕΕ, αφετέρου, θέσπισε ένα πλήρες σύστημα ένδικων βοηθημάτων και διαδικασιών για τον έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων των θεσμικών οργάνων, αναθέτοντας τον έλεγχο αυτόν στον δικαστή της Ένωσης.
- 55 Η άποψη της Telefónica ότι το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να εξετάσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα μπορούσε πράγματι να προσφύγει στα εθνικά δικαστήρια πρέπει, εξάλλου, να απορριφθεί. Δεν μπορεί να γίνει δεκτή μια ερμηνεία του συστήματος των ενδίκων βοηθημάτων κατά την οποία η

ευθεία άσκηση προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του δικαστή της Ένωσης είναι δυνατή αν αποδεικνύεται, κατόπιν εξετάσεως των εθνικών δικονομικών κανόνων από τον δικαστή της Ένωσης, ότι οι κανόνες αυτοί δεν επιτρέπουν στον ιδιώτη την άσκηση ενδίκου βοηθήματος με το οποίο να μπορεί να αμφισβητήσει το κύρος της προσβαλλομένης πράξεως της Ένωσης. Πράγματι, ένα τέτοιου είδους σύστημα θα απαιτούσε σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση από τον δικαστή της Ένωσης να εξετάζει και να ερμηνεύει το εθνικό δικονομικό δίκαιο, πράγμα το οποίο θα υπερέβαινε την αρμοδιότητά του στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας των πράξεων των θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Θα ήταν, εν πάση περιπτώσει, αδύνατο στον ιδιώτη να διαθέτει ένδικο βοήθημα ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, ακόμη και αν αποδεικνυόταν ότι οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες δεν του επιτρέπουν να αμφισβητήσει το κύρος της προσβαλλομένης πράξεως της Ένωσης παρά μόνον αφού πρώτα την παραβεί.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 56 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Ένωση συνιστά ένωση δικαίου, στην οποία τα θεσμικά όργανά της υπόκεινται στον έλεγχο της συμφωνίας των πράξεων τους, μεταξύ άλλων, με τις Συνθήκες, τις γενικές αρχές του δικαίου καθώς και με τα θεμελιώδη δικαιώματα (προπαρατεθείσα απόφαση *Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*, σκέψη 91).
- 57 Ο δικαστικός έλεγχος της τηρήσεως της έννομης τάξεως της Ένωσης διασφαλίζεται, όπως προκύπτει από το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ, από το Δικαστήριο και από τα δικαστήρια των κρατών μελών. Προς τούτο, η Συνθήκη ΛΕΕ, με τα άρθρα της 263 ΣΛΕΕ και 277 ΣΛΕΕ, αφενός, και με το άρθρο της 267 ΣΛΕΕ, αφετέρου, καθιέρωσε ένα πλήρες σύστημα ενδίκων βοηθημάτων και διαδικασιών για τον έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων της Ένωσης, αναθέτοντας τον έλεγχο αυτόν στον δικαστή της Ένωσης (προπαρατεθείσα απόφαση *Inuit Tapiriit Kanatami κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου*, σκέψεις 90 και 92).
- 58 Όπως προκύπτει από τις σκέψεις 34 έως 36 της παρούσας αποφάσεως, η επίδικη απόφαση περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα, στο οικείο κράτος μέλος, έναντι της *Telefónica*.
- 59 Επομένως, ακόμη και αν η *Telefónica* δεν μπορεί, λόγω των προϋποθέσεων παραδεκτού που θεσπίζει το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, να προσβάλει ευθέως την επίδικη απόφαση ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, μπορεί να επικαλεστεί την ακυρότητα της αποφάσεως αυτής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων υποχρεώνοντάς τα να υποβάλουν σχετικώς, κατ' εφαρμογή του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, προδικαστικό ερώτημα προς το Δικαστήριο, ιδίως όταν προσβάλει ενώπιον των δικαστηρίων αυτών τη διοικητική πράξη με την οποία απορρίφθηκε η χορήγηση προς αυτήν του πλεονεκτήματος της αποσβέσεως που προβλέπει το επίδικο καθεστώς ενισχύσεων.
- 60 Κατά συνέπεια ο πρώτος λόγος αναιρέσεως που προέβαλε η *Telefónica* πρέπει να απορριφθεί.
- 61 Δεδομένου ότι κανένας από τους λόγους αναιρέσεως που προέβαλε η *Telefónica* δεν μπορεί να γίνει δεκτός, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 62 Δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων. Το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 63 Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της *Telefónica* στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε, η *Telefónica* πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**
- 2) Καταδικάζει την Telefonica SA στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)